

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2025 - 2036

PLANPROGRAM

Vedtatt av kommunestyret 11.04.2024

Hemnes kommune
Skaper glede mellom smal sjø og evig snø

INNLEDNING

Bakgrunn

Eksisterende kommuneplan for 2013-2025 ble vedtatt 12.09.2013 og har ikke vært revidert siden. Kommunens planstrategi legger opp til at samfunnsdelen bør revideres og har gjennom sitt vedtak gitt føringer for å prioritere planen i inneværende kommunestyreperiode.

Kommuneplanens samfunnsdel

Plan- og bygningsloven § 11-1 sier blant annet:

«Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel...

... Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen...».

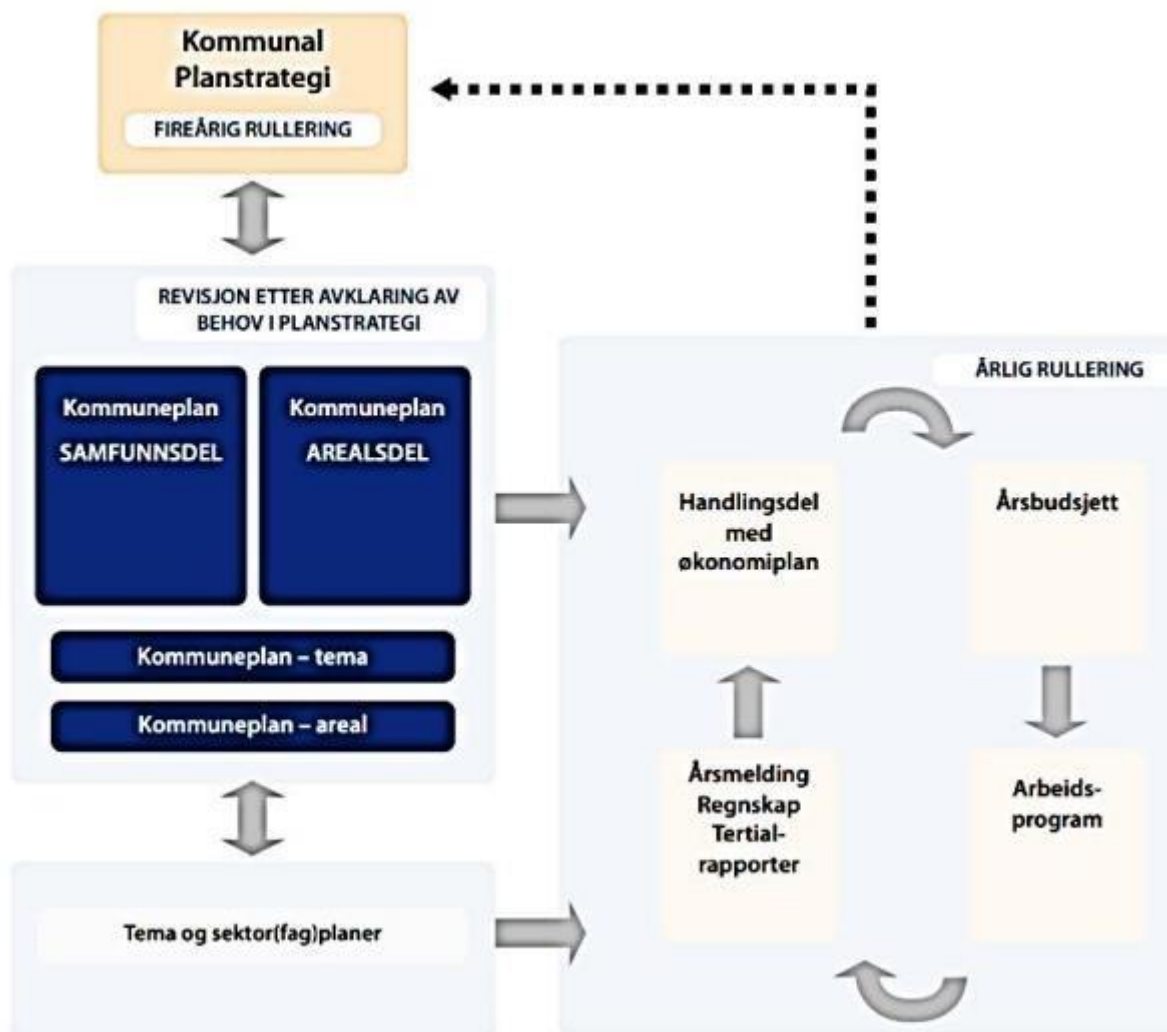
Plan- og bygningsloven § 11-2 sier blant annet:

«Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private....».

Alle kommuner skal ha en kommuneplan bestående av arealdel og samfunnsdel med handlingsdel. Innenfor det kommunale planverket er samfunnsdelen dokumentet for langsiktig, overordnet og samordnende styring og utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon.

Samfunnsdelen skal ha en handlingsdel som viser hvordan planen skal følges opp. Etter endringene i kommuneloven (2018) kan økonomiplanen utgjøre handlingsdelen, jf. § 14-4. Hemnes kommune har valgt denne modellen.

Ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel skal man følge de føringer og prosesskrav som er angitt i plan- og bygningslovens §§ 11-12 til 11-15. Dette medfører blant annet krav om planprogram.

Figur 1: Det kommunale plansystemet. Kilde: Miljøverndepartementet

Planprogram

Lovhjemmel

Plan- og bygningsloven § 4.1 sier:

”For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten».

Plan- og bygningsloven § 11.13 sier:

«For kommuneplan skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4-1. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Planprogrammet fastsettes av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere myndigheten i samsvar med kommunelovens regler. Kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd».

Hensikt

Planprogrammet skal bidra til at planprosessen blir mer oversiktlig, gjennomiktig og forutsigbar. Det er derfor viktig at disse aspektene blir ivaretatt i planprogrammet. På denne måten styrkes grunnlaget for god medvirkning og relevante innspill videre i planprosessen. Man kan si at planprogrammet er en oppskrift på hvordan den kommende planen blir. For øvrig er framlegging av et planprogram et ledd i varsling av planoppstart.

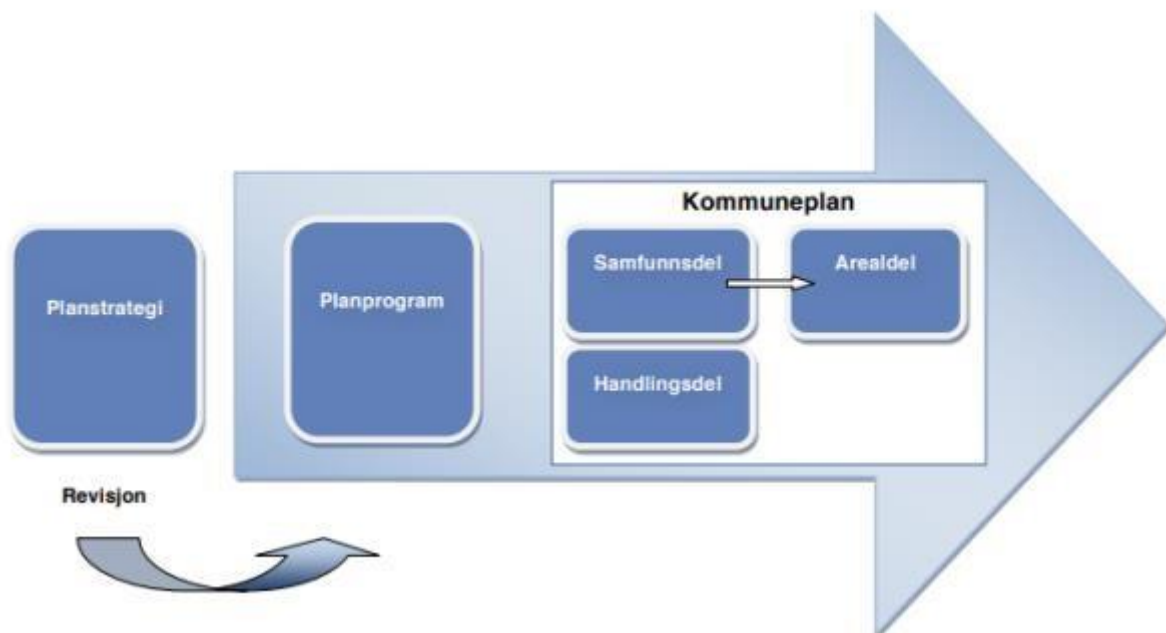
Utarbeidelse

Det er kommunen som kan utarbeide kommuneplanen. Når kommuneplanen revideres, blir derfor kommunen forslagsstiller, planmyndighet og ansvarlig for både utarbeiding og fastsetting av planprogrammet.

Kommunestyret i Hemnes fastsetter planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.

Innhold

Ifølge lovkommentaren til plan- og bygningsloven, må et planprogram som et minimum redegjøre for formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegget for medvirkning. Plan- og bygningsloven legger visse føringer for innholdet i planprogrammet. Det finnes derimot ingen lovhjemmel eller fastsatt mal for planprogrammets oppbygning eller omfang. Dette blir da hensyn som forslagsstiller selv vurderer.

Figur 2: Kommuneplanprosessen. Kilde: Miljøverndepartementet

FORMÅL MED PLANARBEIDET

Hovedformål

Hovedformålet med planarbeidet er å styrke og forankre kommuneplanens samfunnsdel som Hemnes kommune sitt viktigste styringsdokument, samt å styre kommunen som samfunn og organisasjon i en retning som er forankret i FN sine bærekraftmål.

Erfaringer med samfunnsdelen som styringsdokument

Eksisterende samfunnsdel gir gode mål og retninger for samfunnet og er i så måte enda relevant. Samfunnet har likevel endret seg betydelig siden 2013. Samfunnsdelen blir i ulike sammenhenger omtalt som «kommunens viktigste plan».

Styrking av samfunnsdelen som styringsdokument

I revisjonsarbeidet er det naturlig å ta utgangspunkt i de erfaringene man har hatt med gjeldende samfunnsdel siden 2013. For å styrke samfunnsdelen som styringsdokument, skal planarbeidet ta sikte på at:

- **Samfunnsdelen må få en god forankring i kommuneorganisasjonen.** Dersom planen ikke skal revideres i løpet av første halvdel av hver kommunestyreperiode, bør det fattes vedtak om at gjeldende samfunnsdel videreføres i ny kommunestyreperiode. På denne måten kan sittende kommunestyre ta eierskap i dokumentet. Likedan kan eierskapet til samfunnsdelen styrkes blant ledere og fagfolk i administrasjonen. Samfunnsdelen skal bidra til samstemthet og bygge ned silotenkning i kommuneorganisasjonen.
- **Samfunnsdelen må fremstå som et tydelig styringsdokument med et sett utvalgte satsingsområder og strategier.** Dette betyr at dokumentets utforming ikke må være vag, men heller ikke bli en tung analytisk rapport. Samtidig er det viktig at det ikke eksisterer andre styringsdokumenter i organisasjonen som konkurrerer med samfunnsdelen. Det er samfunnsdelen som skal peke ut retningen for utviklingen av kommunen og legge føringene, mens andre dokumenter skal utfylle og detaljere samfunnsdelen.
- **Samfunnsdelen og arealdelen må kobles sterkere i sammen.** For å skape sterkere koblinger bør det gjøres to hovedgrep: 1) Samfunnsdelen bør vedtas i forkant av arealdelen og 2) Samfunnsdelen bør inneholde en arealstrategi. Dette bidrar til at samfunnsdelen legger sterkere føringer for arealdelen.
- **Samfunnsdelen og budsjett og økonomiplan må kobles sterkere sammen.** Det bør formaliseres at kommunen har lagt til grunn en modell der budsjett og økonomiplan er kommuneplanens handlingsdel.
- **Samfunnsdelen må kobles sterkere sammen med det øvrige planverket og saksbehandlingen.** Når nye planer, styringsdokument eller andre større politiske saker skal behandles, må koblingen til samfunnsdelen tydelig komme frem.

PLANPROSESS

Organisering

Kommunestyret

Det er kommunestyret som fatter endelig planvedtak.

Formannskapet

Formannskapet er prosjektets politiske arbeidsgruppe/styringsgruppe.

Administrativ arbeidsgruppe

Den administrative arbeidsgruppen skal administrere planprosessen. Andre enheter og avdelinger blir involvert i arbeidet der det er hensiktsmessig. Arbeidsgruppen har det faglige ansvaret for å utarbeide planforslag, og lede prosessen opp mot politisk ledelse, administrasjon og andre lokalsamfunnsaktører. Det vil bli nedsatt administrative arbeidsgrupper på tvers av tjenesteområder, for på den måten styre klar av silotenkning og bidra til en mest mulig operativ samfunnsdel. I tillegg til å ha en ledelsesfunksjon, skal den administrative arbeidsgruppen også fungere som rådgivere og sekretariat.

Administrativ referansegruppe

Den administrative referansegruppen består av kommunedirektørens ledergruppe. Kommunedirektøren involverer naturlige samarbeidspartnere i prosessene med planarbeidet. Planprosessen skal forankres i den administrative referansegruppen. Underveis i prosessen skal derfor rådmannens ledergruppe bli orientert og ha mulighet til å gi innspill. Den administrative referansegruppen har ansvar for å videreføre prosessene inn i sine etater i kommuneorganisasjonen.

Andre lokalsamfunnsaktører

Med andre lokalsamfunnsaktører menes det her organisasjoner, lag, foreninger og innbyggere. Under planprosessen er det lagt opp til åpne folkemøter eller arbeidsverksted, med særskilt invitasjon til særinteresser, tettstedsutvalg mm. I tillegg skal ungdomsrådet, eldrerådet og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne også trekkes inn under planarbeidet.

OPPLEGG FOR MEDVIRKNING

Plan- og bygningsloven § 5-1 sier at forslagsstiller skal tilrettelegge for medvirkning. Kommunen har særskilt ansvar for å sikre at medvirkning er ivaretatt i planprosessen, enten planprosessen utføres av offentlige eller private aktører. Videre heter det at kommunen har et særskilt ansvar for å sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging – herunder barn og unge.

Medvirkning innenfor arbeid med kommuneplan skal sikres gjennom formelle krav i plan- og bygningsloven. I planarbeidet bør en også legge opp til andre former for medvirkning, men dette blir da prosesser der kommunen står friere til å velge framgangsmåte.

I revisjonen av samfunnsdelen legges det opp til følgende opplegg for medvirkning:

Formelle krav til medvirkning	Lovhjemmel	Kommentar
Høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram.	Pbl § 11-13	Annonseres i Avisa Hemnes, på kommunens hjemmesider, sosiale medier og på intranett.
Varsel om oppstart av planarbeid.	Pbl § 11-12	Annonseres samtidig med høring og offentlig ettersyn av planprogrammet.

Høring og offentlig ettersyn av planforslag.	Pbl § 11-14	Annonseres i Avisa Hemnes, på kommunens hjemmesider, sosiale medier og på intranett.
Andre former for medvirkning	Lovhjemmel	Kommentar
Åpne folkemøter og arbeidsmøter med særinteresser, tettstedsutvalg mm.	Pbl § 5-1	Annonseres i Avisa Hemnes, på kommunens hjemmesider og på sosiale medier.
Dialog og orientering med ungdomsrådet, eldrerådet, mennesker med nedsatt funksjonsevne og brukerrådet.	Pbl § 5-1	Det legges opp til å involvere flere av kommunens folkevalgte organ og oppnevnte råd.
Andre grupperinger som krever spesiell tilrettelegging – herunder barn og unge.	Pbl § 5-1	Skoler og barnehager er mulige arenaer.
Reinbeitedistrikt	Pbl § 5-1	Konsultasjonsplikt.
Regionalt planforum.	Pbl § 5-3	Regionalt planforum kan benyttes under planprosessen dersom dette vurderes som hensiktsmessig.
Møte/dialog med nabokommuner.	Pbl § 5-1	Planarbeidet er god mulighet for dialog mellom nabokommuner om regionale saker og problemstillinger.

Ut over de formelle kravene til medvirkning vil det bli særs viktig å legge til rette for en bred medvirkning for å etterstrebe eierskap, forankring og forståelse for de prioriteringene som gjøres i løpet av prosessen.

FREMDRIFT

Det ble i planstrategien lagt opp til full revisjon av kommuneplanen, der samfunnsdelen skal revideres i forkant av arealdelen. For at kommuneplanens samfunnsdel skal kunne ferdigstilles tidlig i inneværende kommunestyreperiode, må arbeidet med samfunnsdelen holde en stram framdrift. Det legges derfor opp til at samfunnsdelen endelig behandles i kommunestyret i februar 2025. Arbeidet med kommuneplanens arealdel er godt i gang og det tas også her sikte på god fremdrift.

Fremdriftsplan – Planprogram

Arbeidsprosess	
Planprogram behandles i formannskap og kommunestyret.	Mars/april 2024
Planforslag utarbeides	Mars 2024 – september 2024
Planforslag behandles i formannskapet	Oktober 2024
Planforslaget legges ut til offentlig ettersyn	November – desember 2024
Innkomne innspill og uttalelser vurderes og vil eventuelt innarbeides i planforslaget.	Januar 2025
Planforslaget blir behandlet i formannskap og kommunestyret.	Februar 2025

Viktige føringer

Samordning av mål på ulike administrative nivå

Én av kommuneplanens oppgaver er å ivareta nasjonale, regionale og kommunale mål og interesser. Den senere tid har også det globale perspektivet blitt tydeligere koblet opp mot kommunenes planlegging igjennom FNs bærekraftsmål. I revisjonsarbeidet med samfunnsdelen tas det sikte på å samordne mål og interesser fra de ulike forvaltningsnivåene. Mål og interesser skal i denne sammenheng forstås som føringer for planarbeidet. De viktigste føringene i planarbeidet for samfunnsdelen er (listen er ikke uttømmende):

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027
- FNs bærekraftsmål
- Et bærekraftig Nordland - Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021-2024
- Andre fylkeskommunale planer, som f.eks: Fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer, Regional plan for klima og miljø og Regional transportplan
- Sektor-/temaplaner samt politisk vedtatte mål for Hemnes kommune

NASJONALE FORVENTNINGER TIL PLANLEGGINGEN

Hvert fjerde år skal regjeringen utarbeide nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene har som hensikt å fremme en bærekraftig utvikling igjennom felles, retningsgivende målsettinger for stat, fylke og kommune.

«Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» er utarbeidet av Kommunal- og distriktsdepartementet, og ble vedtatt ved kongelig resolusjon 20.06.2023. Dokumentet inneholder totalt 72 separate forventninger innenfor følgende fem hovedtema:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskapning
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Som i forrige versjon av dokumentet, er det et særlig fokus på at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i planleggingen. Dette fremgår av følgende formulering: «Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftmålene, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.»

FN SINE BÆREKRAFTMÅL

I 2015 vedtok FNs høynivåforum for bærekraftig utvikling (HLPF) 17 mål for bærekraft. De 17 bærekraftmålene er fordelt utover tre kategorier; økonomi, sosial og miljø. Bærekraftmålene er videre utdypet i rundt 110 underordnede mål. Enkelte av de underordnede målene er ytterligere detaljert med egne målformuleringer. Bærekraftmålene er et felles, globalt vegkart i arbeidet for å utrydde ekstrem fattigdom, samtidig som en ivaretar jordens bæreevne samt fremmer velstand, fred og rettferdighet. Norge har sluttet seg til bærekraftmålene og bestemt at de skal legges til grunn i planleggingen. Bærekraftmålene gjelder for perioden 2015-2030.

Figur 3: De tre dimensjonene/kategoriene av bærekraftmålene. Kilde: Forskningsrådet.

ET BÆREKRAFTIG NORDLAND – PLANSTRATEGI FOR SAMARBEID OG GRØNN OMSTILLING 2021 – 2024

I hver fylkestingsperiode, og seneste ett år etter konstituering, skal fylkestinget utarbeide og vedta regional planstrategi. Den regionale planstrategien skal utarbeides i samarbeid med kommuner, statlige organ samt organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. Innenfor det fylkeskommunale plansystemet oppfyller regional planstrategi en tilsvarende funksjon som kommunal planstrategi innenfor det kommunale plansystemet. Planoppgavene og prioriterte arbeidsområder som inngår i den regionale planstrategien kan i mange tilfeller ha betydning for planleggingen som foregår i kommunene.

Planstrategien for Nordland sitt hovedbudskap er at vi i Nordland har muligheter til å gjøre en forskjell i den grønne omstillingen verden står overfor. I Nordland har vi bedrifter som kan bidra til det grønne skiftet, fornybare naturressurser og kompetente innbyggere. Samtidig er vi sårbare. For få personer vil bo i fylket, naturen er under press og endringer i global økonomi påvirker oss. Gjeldende planstrategi for Nordland ble vedtatt av Nordland fylkesting 16. juni 2021.

ANDRE FYLKESKOMMUNALE PLANER

Herunder Fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer, Regional plan for klima og miljø og Regional transportplan, danner grunnlag der det er relevant.

SEKTOR-/TEMAPLANER SAMT POLITISK VEDTATTE MÅL FOR HEMNES KOMMUNE

I arbeidet med samfunnsdelen er det viktig at erfaringer fra arbeid med sektor-/temaplaner bygges videre på. Kommunestyret har også vedtak i enkeltsaker som må overbygges med mål for samfunnsutvikling.

PRIORITERTE ARBEIDSOMRÅDER

Forankring – styrke samfunnsdelen som styringsdokument

I planarbeidet skal det vektlegges å skape en felles forståelse for bruk av plansystemet der samfunnsdelen vil stå sentralt. For å oppnå dette må både politisk og administrativ ledelse være aktive aktører i planprosessen, slik at organisasjonen får et sterkere eierskap til samfunnsdelen. Gjennom prosessen skal samfunnsdelen få den forankring som er nødvendig for å kunne fungere som kommunens øverste styringsdokument. Samfunnsdelen bør inneholde politiske prioriteringer som kan følges opp i temaplaner og økonomiplaner.

Samordning – FN sine bærekraftmål står sentralt

For at samfunnsdelen skal kunne fungere som kommunens øverste styringsdokument, må dokumentet ha evnen til å samordne mål og føringer fra overnasjonalt, nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå.

Det legges til grunn at FNs 17 bærekraftmål vil danne grunnlag som et overordnet rammeverk for utforming av samfunnsdelen. Samtidig bør en legge vekt på å unngå at et slikt perspektiv kan medføre generelle og lite konkrete mål og satsningsområder, som ikke tar tilstrekkelig grep om lokale utfordringer. Bruk av FNs bærekraftmål er å regne som nybrottsarbeid i kommuneplanleggingen. Av den grunn vil en enda kun finne et fåtall samfunnsdeler der bærekraftmålene er implementert. Erfaringsgrunnlaget tilsier at samfunnsdelen bør peke ut et sett utvalgte bærekraftmål som kommunen ønsker å prioritere. Dette gir kommunen rom til å bruke bærekraftmålene på en måte som er tilpasset situasjonen lokalt, både med hensyn til det samfunnsmessige utfordringsbildet og politiske ambisjoner. I arbeidet med utviklingen av planforslaget legges det derfor opp til at det på bakgrunn av medvirkningsarbeidet skal utvikles en politisk prioritering av hvilke målsettinger som skal være særlig førende for samfunnsdelen.

Utforming – overordnet og fokusert

Det er et hovedpoeng at samfunnsdelen utformes og gis et innhold som en overordnet plan med fokus på hovedmål og satsningsområder, uten omfattende og voluminøs beskrivelse av kommunens ulike virksomheter og oppgaver. Planen bør bygge på en arealstrategi og omhandle noen tydelige hovedmål og satsningsområder der kommunestyrets prioriteringer og satsningsområder framgår. I planprosessen bør man derfor velge ut noen av bærekraftmålene som det er ønskelig at Hemnes skal fokusere på. Samfunnsdelen bør ikke være for omfattende. Sammenhengen mellom samfunnsdelen og det øvrige planverket i kommunen skal også være et sentralt fokusområde.

Sentrale utfordringer, kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov – konkret, tydelig og målrettet

Sentrale utfordringer i planarbeidet har en overordnet forankring i «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging». Selv om de viktigste problemstillingene innen samfunns- og arealplanlegging er trukket opp i ovennevnte dokument, vil utfordringsbildet variere mellom fylker og kommuner. For Hemnes kan det trekkes frem:

By- og stedsutvikling og arealforvaltning:

- Styrke og utvikle eksisterende sentrumsområder i kommunen
- Redusere bilavhengighet og fremme klimavennlig transport ved å øke andelen gående, syklende og kollektivreisende
- Sikre fremtidsrettet infrastruktur for veg, havn, vann, kloakk og overvann
- Begrense nedbyggingen og sikre god forvaltning av viktige naturområder, friluftsområder, landbruksområder, strandsonen samt sjøområder
- Fremme forståelse og interesse for kulturarv og ta vare på kulturminner og kulturmiljø i kommunen, inkludert samisk kultur, språk og næringsutvikling
- Det legges til rette for kultur, kunst, idrett og frivillighet (Nasjonale forventninger)
- Rigge Hemnes, både som organisasjon og samfunn, til å håndtere aktuell risiko og sårbarhet i kommunesamfunnet. Det er ønskelig at kommunen setter mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnsikkerhet
- Trygge skoleveier og aktivitetsvennlige nærmiljøer

Næringsliv og sysselsetting:

- Hemnes kommune gjennomfører utviklingsprosjektet «en styrket næringslivssatsing i Hemnes kommune» som en følge av nedgang i sysselsetting. Det er også søkt om statlige omstillingsmidler med positive signaler fra nasjonale myndigheter. Begge utviklingsprosjektene gjennomføres med en felles prosjektorganisasjon, som skal tilrettelegge for økt verdiskapning lokalt og regionalt ved å styrke kommunen sin attraktivitet som arbeidssted, bosted og besøkssted.

Klima og miljøhensyn:

- Sikre at klimatilpasning er et tydelig fokus i kommunens planarbeid – kraftig nedbør, overvann, flom, skred og erosjon. Gjøre vurderinger/tiltak på organisasjonens egne bygg, biler og anlegg, hvor det også legges til rette for mer effektiv og fleksibel energibruk
- Styrke innkjøp i forhold til klimapolitikk og som virkemiddel for grønn omstilling
- Begrense mengden av forurensing, særlig til vann, elver og sjø
- Øke kompetansen hos ansatte i kommunen og i lokalbefolkningen om klima og bærekraft

Effektivitet og kvalitet i kommunale tjenester og drift:

- Sikre at tjenestestruktur- og tilbud i barnehagesektoren, skolesektoren og omsorgssektoren er av god kvalitet, økonomisk bærekraftig og tilpasset fremtidig behov

Kunnskapsgrunnlaget til samfunnsdelen skal bygge på eksisterende faktagrunnlag, utredninger og analyser. I tillegg vil det være naturlig å utarbeide nytt kunnskapsgrunnlag for utvalgte tema eller problemstillinger. Det tas sikte på at kunnskapsgrunnlaget til samfunnsdelen skal sammenstilles i et eget utfordringsdokument. Når man i prosessen skal fastsette mål og føringer for kommunen som samfunn og organisasjon, er det hensiktsmessig å støtte seg på det utfordringsbildet som framgår av kunnskapsgrunnlaget.

Utredningsbehovet/analysebehovet med hensyn til produksjon av nytt kunnskapsgrunnlag, er noe som vil konkretiseres utover i prosessen med planarbeidet. Av nye og arbeidskrevende utredninger som det er behov for, kan følgende trekkes frem:

- *Utarbeidelse av utviklingsscenarioer for samfunnsutvikling.* Utviklingsscenarioer kan brukes til å illustrere mulige konsekvenser for sannsynligheten for måloppnåelse, i lys av ulike utviklingsscenarioer. Det er vanlig å utvikle minst to scenarioer som viser ulike alternativer for samfunnsutviklingen. Denne analysen vil danne grunnlaget for valg av arealstrategi og foreligge som en integrert del av samfunnsdelen.
- *Levekårsundersøkelse.* Dette vil gi mer detaljert kunnskap om levekår i delområder av kommunen utover det man normalt sett finner i kommunens oversiktsdokument for folkehelse.
- *By – og stedsutvikling.* Utrede hvordan Hemnes kommune best kan legge til rette for hvordan de fem bygdene/tettstedene kan utvikle seg for å støtte opp om bærekraftmålene, samt skape en forståelse for deres egenart og potensial. Analysen bør også belyse samspille mellom tettstedene i kommunen.
- *Diverse andre utredninger* (listen er ikke uttømmende): eksempelvis arealbruk/regnskap, flere områder innen klima og miljø og statistikk for mobilitet/trafikk/transport.

ANDRE TEMA OG AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Det pågår flere parallelle prosessarbeid i tidsrommet der samfunnsdelen revideres. I tillegg er det ønskelig at kommunene, med bakgrunn i nasjonale forventningene til planleggingen, tar hensyn til en rekke utvalgte tema i sin planlegging. Det er naturlig at disse prosessene og temaene kobles inn i arbeidet med samfunnsdelen. Noen av prosessene og temaene er:

- Utredning av interkommunale samarbeidsområder
- Implementering av «Bo trygt hjemme-reformen».
- Boligsosialt arbeid, jf. deltakelse i KS' kommunenettverk for boligpolitikk og oppfølging av boligsosial handlingsplan.
- Klimatilpasning, jf. statlig retningslinje for klima, energi og klimatilpasning.
- Interkommunalt planarbeid
- Kontroll og forebygging smittsomme sykdommer, med spesielt henblikk til erfaringene med Covid-19.
- Utvikling av grønne næringer/Fokus på omstilling til det «grønne skiftet».
- Arealplanlegging i sjø (sees i sammenheng med arealstrategi).
- Forvaltning naturressurser (sees i sammenheng med arealstrategi).
- Behovet for arealer til samfunnskritisk infrastruktur og aktivitet (sees i sammenheng med arealstrategi).
- Folkehelse - inkludert at deltakelse i samfunnet for flest mulig sikres gjennom universell utforming. Fylkeskommunens strategi om Ung inkludering i Nordland bør også følges opp
- Innovative løsninger for tjenestetilbud innenfor alle enheter